

Образ жінки у циклі новел *Листи з Парижа та Отривки писем из Парижа* Марка Вовчка

Оксана ТАШКОВИЧ*

Кафедра української філології, Інститут слов'янської та балтійської філології, Будапештський університет імені Лоранда Етвеша, Múzeum krt. (Музеум керет) 4/D, 1088 Будапешт, Угорщина

Received: 10 January 2025 • Accepted: 31 January 2025

© The Author, 2025



РЕЗЮМЕ

Марко Вовчок стала засновницею української феміністичної літератури. З одного боку, це пов'язано з ідеями жіночої емансипації, які широко обговорювалися в Західній Європі того часу, а з іншого – з життєвим досвідом письменниці. У цій статті ми розглянемо обидва питання, а також проаналізуємо характерні риси типових жіночих образів у циклі оповідань Марка Вовчка *Листи з Парижа та Отривки писем из Парижа*. Метою дослідження є довести тезу про присутність еволюції внутрішнього світу жінки в цих образах.

Оповідання написані Марко Вовчок в епістолярному стилі. Вони відображають її думки, спостереження та враження від життя у французькій столиці. Авторка описує побут, мораль, проблеми та соціальні явища, характерні для різних груп тогочасного суспільства, іноді проводить паралелі між життям французів та українців. Через призму повсякденного життя письменниця торкається таких глобальних тем, як соціальна нерівність і бідність, духовні цінності та мораль, проблеми буржуазного суспільства. Проте одним із головних мотивів оповідань є доля, роль і місце жінки в суспільстві.

З метою якомога точнішого змалювання характерів персонажів авторка застосовує низку засобів психологізації образів: детальний опис обставин, спостережень за поведінкою та реакціями героїв, реалістичне відтворення прямої мови, оповідь від першої особи, яку веде жінка-оповідач, тощо. Зазначені вище прийоми використовуються для глибокого розкриття як внутрішніх (емоційних), так і зовнішніх аспектів життя героїнь циклу оповідань, якими є жінки різних вікових груп та соціального статусу. А це, в свою чергу, дозволяє авторці привернути увагу читача до проблем жіночої емансипації – мотиву усієї творчості Марка Вовчка.

* Corresponding author. E-mail: taskovics.oksana@btk.elte.hu

Існує кілька типових жіночих образів. Це образи дівчини, молодій жінки, пані та жінки похилого віку. Вони узагальнені, з притаманними для них проблемами, рисами характеру, життєвими обставинами та принципами. У статті ми опишемо ці образи та проаналізуємо світогляд кожної з них.

Аналіз персонажів дозволяє зробити висновок, що жінка в романах Марка Вовчка є незалежною, розумною та відповідальною, і завдяки своїй силі духу здатна подолати будь-які життєві проблеми, щоб у зрілі роки передати свій досвід іншим. Сама авторка була вольовою жінкою і своїми творами хотіла привернути увагу до проблеми нерівноправного становища жінок у суспільстві та активно пропагувала ідею емансипації у своїх творах.

КЛЮЧОВІ СЛОВА

Емансипація, психологізація, жіночі образи, еволюція образу, новела, Марко Вовчок, Париж, жінка-оповідач

Останнім часом чимало українських письменників використовує паризький простір як для переосмислення власного досвіду, так і для поєднання художньої вигадки з реальною топографією (Деркачова 2021: 27). Досить згадати роман Богдана (Боба) Образа *Київ – Париж (У пошуках застиглого часу)* (2015 р.), і роман Ірини Власенко *Чужі скарги* (2018 р.), і збірку *Париж такий, як є, і іншого немає*, і *Збірку оповідань* авторок Євгенії Кононенко, Теодозії Зарівни, Людмили Таран про столицю Франції очима українок (2017 р.), і один з останніх творів про життя українських емігрантів у Парижі *Побачити Париж* Таїсії Наконечної (2022 р.) тощо. Водночас, слід зазначити, що вибір авторами Парижа, як міста, куди можна втекти з надією на краще, де можна розпочати нове життя, не є новим явищем в українській літературі.

Топос Парижа зустрічається вже в кінці XIX – на початку XX ст., зокрема в оповіданнях Жаль та Екбаль-Ганем, статті *Голос однієї російської ув'язненої (La voix d'une prisonniere russe)* Лесі Українки, а також у романах *Рівновага* та *Поклади золота* В. Винниченка. Однак можна стверджувати, що формування «українського» паризького тексту і невід'ємного від нього феміністичного мотиву почалося з творчості Марка Вовчка, зокрема у художніх нарисах, об'єднаних під назвою *Листи з Парижа* (львівський журнал *Мета*, 1863 р.) та *Отрывки писем из Парижа (Санкт-Петербургские ведомости, 1864–1866 pp.)*.

Марко Вовчок стала основоположницею феміністичних тенденцій в українській літературі. З одного боку це зумовлено ідеями жіночої емансипації, які в той час широко обговорювалися у країнах Західної Європи, а з іншого – життєвим досвідом письменниці. У статті ми торкнемося обох питань, розглянемо характерні риси типових жіночих образів у циклі новел Марка Вовчка *Листи з Парижа* та *Отрывки писем из Парижа*, а також спробуємо довести, що у цих образах авторка заклала своє власне бачення еволюції внутрішнього світу жінки з плином років.

Письменниця Марко Вовчок увійшла в історію української літератури та культури як «femme fatal», тобто рокова жінка. Т. Шевченко та І. Франко захоплювалися її письменницьким стилем. За словами останнього «з простотою, красою й ніжністю її мови й стилу в'яжуться нерозривно її ніжна любов до всіх нещасних і страждущих, а особливо до найбідніших між бідними – до жінок...» (Франко 1955: 446). Водночас, Олена Пчілка нази-

вала Марко Вовчок «нахабною кацапкою, що вкрала українську личину» (ОГОНОВСЬКИЙ 1893: 1086–1087).

Марія Олександрівна Вілінська (Марко Вовчок) народилася в Орловській губернії. Під впливом свого чоловіка, фольклориста і етнографа О. В. Марковича, який був членом Кирило-Мефодіївського товариства, Марія захопилася українською культурою, та фольклором. Українську мову вона досконало вивчила вже в дорослому віці. Франко вважав, що саме «мова – це найкраще в її писаннях, яка при всій своїй простоті й популярності дуже багата лексиконом і незрівнянно мелодійна» (Франко 1955: 445). В 1859 р. вийшла перша україномовна збірка письменниці під назвою *Народні оповідання*, яка була опублікована у Санкт Петербурзі під редакцією П. Куліша. Куліш (який на той час ще особисто не був знайомий з письменницею і тому об'єктивно оцінював її творчість) писав: «як читав я їх, то дух у мене займався: так зрозуміла вона красоту нашого слова і наче піснею заговорила» (ПЕТРОВ-ДОМОНТОВИЧ 1930: 143–145). Письменник пише про унікальну здатність Вовчок правдиво розповідати про життя народу, співчувати йому, та зазначає, що прийдешні покоління письменників повинні брати з неї приклад.

В українському літературознавстві Марко Вовчок вважають основоположницею етнографічної, або за О. К. Дорошкевичем етнографічно-реальної школи (ЗЕРОВ 2007: 233). Деякі дослідники, наприклад, Марко Павлишин, стверджують, що до Вовчок в українській літературі не існувало стилістично прозорої прози, тобто не поетичної, не гумористичної або бурлескної, яка б могла нейтрально, без поетизації зображати дійсність (РАВЛУШНУН 2013: 66–67). Адже усі прозаїчні твори Т. Шевченка були написані російською. Однією з перших спроб «прозорої прози» стали *Листи з Парижа* Марко Вовчок. Редактор журналу *Основа* (в якому спочатку планували надрукувати цей цикл) Василь Білозерський писав: «Од Вас би навчились, що по-нашому можна писати і говорить ясно і розумно обо всіх речах на світі» (ДУДКО 2007: 53).

Марко Вовчок вже у своїх ранніх творах звертає особливу увагу на важке життя жінок, змальовуючи їхнє безправне та принижене становище.

Згодом Марко Вовчок переїжджає до Росії, де відвідує літературні салони і товаришує з Т. Шевченком, Д. Писаревим, М. Некрасовим, О. Герценом. Тарас Шевченко, літературна творчість якого також присвячена пригнобленому народові, у своєму вірші *Марку Вовчку* пише:

Господь послав
Тебе нам, кроткого пророка
І обличителя жестоких
Людей неситих
(ШЕВЧЕНКО 2003: 282)

і називає письменницю пророком та своєю донечкою. А вона в свою чергу присвятила Шевченкові повість *Інститутка*.

Марко Вовчок часто називали «мовчазним божеством» та порівнювали з Жорж Санд (Т. Шевченко, М. Чернишевський, О. Герцен) (ЗАСЕНКО 1964: 132, 202) через подібну тематику творів та прогресивні на той час феміністські погляди. В. Агеєва слушно зазначає, що «феміністичні тенденції, так виразно явлені в українському модернізмі, у творчості багатьох авторок кінця XIX – початку XX ст., пов'язані з традицією, закладеною Марком

Вовчком» (Агеєва 2002: 33). Ці тенденції відбиті у її творчості, а також простежуються у подіях життя письменниці. Марко Вовчок не тільки пише про жінок, але і намагається допомогти їм у повсякденному житті. У 1871–72 рр. вона випускає журнал, у якому обговорюються рівні можливості для жінок та їхнє прагнення стати незалежними. У паризькому журналі *Magasin d'Education et de Recreation* Марко Вовчок кілька десятиліть поспіль друкує статті на тему емансипації. З її листування відомо, що письменниця клопоталася про створення притулку для дівчат, відвідувала Товариство опіки над молодими дівчатами у Франції для перейняття досвіду, а також висловлювала критику в адрес доньок та дружин священників, які багато могли б зробити у цій сфері, але не робили (ТАМ САМО: 33).

З 1859 р. Марко Вовчок живе за кордоном, переважно в Парижі, де вона провела 7 років (1860–1867 рр.). Там вона займалася літературною діяльністю, а згодом і перекладами з французької мови. У Парижі Марія Олександрівна підтримувала тісні зв'язки з представниками російських та французьких літературних кіл. Тургенєв допомагав їй не тільки владнати побутові питання, але і клопотався про видання праць авторки у російських часописах (БОРЩАК 1949: 1). Важливу роль у професійній діяльності письменниці зіграв також відомий французький видавець П.-Ж. Етцель, який фактично дав їй виключне право на переклад російською мовою творів відомих французьких авторів, таких, як Віктор Гюго, Жюль Верн тощо, а також став співавтором її творів на французькій мові (ТАМ САМО: 2). Однією з найвідоміших праць, яка з'явилася у результаті їхньої співпраці, стала повість *Маруся*, яка спочатку була надрукована російською мовою у 1871 р., а згодом адаптована Етцелем для французького читача. Головна героїня твору Маруся – молода дівчина, яка жертвує своїм життям задля відновлення незалежної української держави у часи Руїни. Французький варіант повісті отримав багато позитивних відгуків у тогочасній пресі. Газета *La République Française* у грудні 1878 р. двічі пише про цей твір, називаючи головну героїню «степовою Жанною д'Арк, величною дитиною, дитиною-мучеником», яка «жертвує собою і вмирає за свою країну» (ТАМ САМО: 4).

На матеріалах французької дійсності та опираючись на власний досвід письменниця пише художні нариси, об'єднані назвами *Листи з Парижа*, які були надруковані під заголовком *Життя в Парижі* (перші два уривки вперше з'явилися у львівському журналі *Мета* 1865 р., а третій – у журналі *ЛНВ (Літературно-науковий вісник)* у 1908 р.) та *Отрывки писем из Парижа* (*Санкт-Петербургские ведомости*, 1864–1866 рр.).

Цикл *Отрывки писем из Парижа* складається з тринадцяти нарисів, дванадцять з яких пронумеровані та мають назву, а останній поданий без нумерації. Авторська нумерація не точна, адже є два п'ятих, два восьмих уривки. Ці новели написані російською мовою. У цикл *Листи з Парижа* увійшло три новели українською.

У них йдеться про роздуми, спостереження та враження від життя у столиці Франції. Марко Вовчок описує побут, звичаї, проблеми та соціальні явища, характерні для різних прошарків суспільства того часу та іноді проводить паралелі між життям французів та українців. Через призму повсякдення письменниця показує такі глобальні теми, як соціальна нерівність та бідність, духовні цінності та мораль, а також проблеми буржуазного суспільства. Однак одним з головних мотивів новел є доля, роль та місце жінки у суспільстві.

З творчістю Марко Вовчок у українській літературі вперше з'явилася жінка-оповідач. Як зазначає М. Наєнко «створена нею «життєва поліфонія» сприяла тому, що художня мова письменниці є такою щирою й довірливою» (НАЄНКО 2005: 65–66). У новелах паризь-

кого циклу розповідь ведеться від першої особи. Жінка-оповідач змальовує тогочасний Париж та передає атмосферу повсякденного життя у столиці. Вона виступає персонажем, який є радше спостерігачем, аніж активним учасником подій. Це створює відчуття правдивості зображення, справжності подій у творі. Крім того саме через спостереження за зовнішністю, поведінкою та вчинками відбувається психологізація характерів, що допомагає краще зрозуміти читачеві їх думки, почуття і дії. Таким чином авторка вирізняє певних персонажів серед інших та індивідуалізує їх.

До форм і засобів психологізації теж можна віднести детальний опис обставин, який підсилюється використанням порівнянь, епітетів, фактичних та історичних даних. Читач опиняється у просторі твору і стає пасивним учасником подій. Це наближує його до персонажа, дозволяє відчувати на собі плин подій та зрозуміти ті чи інші емоції.

Соломія Павличко вважає, що окрасою творчості Марка Вовчка є стиль її творів – «об’єктивний, легкий, щирий, розмовний», а цих творах уперше в українській прозі показано крупним планом людину та її психологію (Павличко 2002: 18). Цей стиль притаманний не тільки оповідачці. Авторка дуже реалістично відтворює пряму мову персонажів. Це ніби занотована жива мова з окликами, частими повтореннями слів або фраз, іноді переривчаста, іноді незакінчена.

Перераховані вище засоби застосовуються для глибокого розкриття як внутрішніх (емоційних), так і зовнішніх аспектів тогочасного життя персонажів, якими виступають жінки різної вікової категорії та соціального статусу. А це в свою чергу дозволяє авторці звернути увагу читача на проблеми жіночої емансипації – теми, присутньої в усій творчості Марка Вовчок.

Можна виділити декілька типових жіночих образів. Це образ дівчинки, дівчини, молоді жінки та жінки похилого віку. Вони є узагальненими, з притаманними для них проблемами, рисами характеру, обставинами життя та світобаченням.

ОБРАЗ ДІВЧИНКИ

Дівчинка у новелах Марко Вовчок завжди худорлява і гарна, зазвичай з кучерявим волоссям, проникливими і розумними очима, які свідчать про її жагу до життя. Маленька героїня весела, відверта та вміє насолоджуватися простими речами, як, наприклад, захід сонця, бурхливе життя міста тощо (*Парижанка*). Водночас вона вміє поводитися стримано і добре вихована. Вона не по роках кмітлива, допитлива та відверта (*Некоторые рынки, Великопостные концерты*), залюбки знайомиться та проявляє ініціативу. Незважаючи на свою жвавість, спритність, грайливість, її погляд обтяжений думками (*Детский праздник*). Дівчинка надзвичайно любить матір, допомагає їй та переймається її проблемами. Вона іноді змушена піклуватися про своїх менших сестер та братів, і робить це з надзвичайною відповідальністю та терпінням, грається з ними та розважає їх (*Парижанка, Детский праздник, Знакомая девушка*).

Авторка по декілька разів зупиняє увагу читача на виразі очей дівчинки. Після стислого опису зовнішності оповідач починає розмову з дівчинкою, і вже власне через цю розмову розкриває перед читачем її внутрішній світ, дозволяючи остаточно сформувати уявлення про героїню. Як тільки дівчинка запевнюється в прихильності, вона стає дедалі відвертішою, розповідає про все прямо і без побоювань, відкрито озвучує свої думки, надії та

плани (*Знакомая девушка, Листи з Парижа III*). Саме із розмов читач дізнається про те, що дівчинка дуже спостережлива. Незважаючи на свій молодий вік, вона розуміється на тонкощах природи людини і надзвичайно влучно вміє робити висновки про характер людей на підставі їхньої поведінки (*Знакомая девушка*).

ОБРАЗ ДІВЧИНИ

Образ дівчини також багато разів зустрічається у новелах циклу. Іноді цей образ застосовується авторкою як допоміжний засіб для передачі певної атмосфери, радості, щастя, або, навпаки, безнадійності, горя. В цих випадках він є другорядними, епізодичними (*Кладбище Père Lachaise*).

Дівчина, як головний герой, у новелах зазвичай має важку долю. Вона працює служницею, доглядає за дітьми або літньою жінкою, перебуває у скрутному становищі, не має підтримки з боку сім'ї, погоджується на будь-яку важку працю, щоб прокормити себе, а іноді і своїх братів та сестер. Деякі стають жінками легкої поведінки або скоюють самогубство. Незважаючи на несправедливість, дівчина приймає виклики (*Два процесса: отравление, воровство, Листи з Парижа II*) і прагне бути самостійною.

Дівчина худорлява, бліда. Попри труднощі та важку працю вона весела і любить сміятися. Авторка з симпатією ставиться до дівчини, шанує її за лагідність, стриманість та розум (*Детский праздник. Новый год*). Вираз обличчя у дівчини розумний: у ньому відсутні як жвавість і палкість, так і холодність і байдужість. Оповідач завжди робить висновки про характер дівчини на підставі спостережень за виразом обличчя, рухами, поведінкою дівчини та її ставлення до оточуючих.

ОБРАЗ МОЛОДОЇ ЖІНКИ

Жінка молода, приваблива, слідує за своєю зовнішністю та намагається гарно одягатися. Вона навіть у скрутному становищі докладе зусиль, щоб бути доглянутою, мати гарні та модні сукні, капелюхи, рукавички та мереживо (*Два процесса: отравление, воровство*). Жінка виховує свою дитину одна (*Знакомая девушка*), вона вдова або про її чоловіка нічого не відомо. Навіть якщо молода жінка має родичів, вона або не підтримує з ними зв'язок, або вони живуть десь далеко у провінції. Молода жінка теж народилася в провінції, але життя там для неї було нудне та нестерпне. Після переїзду у Париж усе бере новий, захоплюючий початок. Вона заводить нові знайомства, відвідує театри, гуляння, читає та подорожує. Молода жінка прагне жіночого щастя, щиро закохана, і цим іноді зловживають чоловіки (*Знакомая девушка*).

ОБРАЗ ЛІТНЬОЇ ЖІНКИ

Літня парижанка в циклі *Листи з Парижа* – це жінка з великим життєвим досвідом. Час змінив її зовнішність, але вона все ще приваблива, не тільки завдяки жвавому погляду, іскрою в очах та рум'янцю на щоках, але і неабиякій дотепності (*Знакомая девушка*). Літня

жінка залишається активною, з радістю, але водночас з деяким сумом згадує і розповідає про своє минуле. Вона вже має великий життєвий досвід і приваблює своїм багатим внутрішнім світом. Вона завжди готова допомогти, і співчуває бідним та знедоленим, дітям та молодим жінкам. До літньої парижанки звертаються по допомогу, адже життя навчило її мудрості (*Парижанка*). Підсумовуючи свій життєвий досвід, вона вважає, що щасливий той, кому вдалося вибратися із скрутних ситуацій і втриматися на ногах, і що немає такої біди, із-за якої варто б все життя сумувати (*Парижанка*). У важких ситуаціях, коли вже і мудрість не допомагає, літня жінка вдається до гумору. Незважаючи на свій вік, вона ділова і має вплив на оточення, повчає винуватих і захищає пригноблених (*Парижанка*). Старша жінка читає газети, її цікавить політика, у неї збираються знайомі, щоб поговорити про актуальні події. Характерним також є те, що вона якимсь чином продовжує заробляти гроші, незважаючи на свій похилий вік (*Парижанка*, *Шантільи*).

Аналіз жіночих образів Марко Вовчок у циклі новел дозволяє зробити висновок про еволюцію внутрішнього світу жінки з плином часу. В ранньому віці ми бачимо жваву, допитливу, іноді надто довірливу дівчинку, яка, водночас, вже має почуття відповідальності. Соціально-економічні чинники зазвичай призводять до того, що вона рано починає працювати, щоб утримувати себе, а іноді і інших членів своєї родини. Дівчина вже стриманіша, обережніша, покірливіша ніж дівчинка, з певним життєвим досвідом, втім вона не втрачає надії на краще майбутнє і вміє бути щасливою в моменті. На долю жінки завжди випадають випробування в особистому житті. Вона виховує дитину одна, зіткається з фінансовими труднощами і прагне знайти жіноче щастя. Найактивнішу життєву позицію має жінка похилого віку. Вона не нарікає на долю, усвідомлює втрату молодості і попри все зберігає позитивний настрій, любов до ближнього та бажання прийти на допомогу, за що її поважають. Під кінець життя жінка набирається мудрості і по-філософськи дивиться на світ.

Загалом у циклі новел *Листи з Парижа* та *Отривки писем из Парижа* представлена ціла галерея жіночих образів, кожен з яких змальований з глибоким розумінням психології та поведінки. Жінка у новелах Марко Вовчок незалежна, розумна і відповідальна, яка завдяки силі духу здатна подолати будь-які проблеми в житті з тим, щоб передати свій досвід іншим у старшому віці. Письменниця сама була вольовою жінкою й своїми творами хотіла привернути увагу до проблеми нерівного становища жінки в суспільстві та активно просувала ідею емансипації у своїх творах.

БІБЛІОГРАФІЯ

- АГЕЄВА В. П. 2000 Чоловічий псевдонім і жіноча незалежність (спроба гінокритики). *Магістеріум*. Вип. 4. *Літературознавчі студії*, 31–37.
- БОРЩАК І. 1949 Марко Вовчок та її зв'язки в Парижі. *Україна: Українознавство і французьке культурне життя*. Ч. 1. [on-line] Marko_Vovchok_ta_ii_zv'iazky_v_Paryzhi.pdf [3-01-2025]
- ВОВЧОК М. 1964 *Твори в семи томах*. Т. 2. Київ, Наукова думка.
- ДЕРКАЧОВА О. С. 2021 Паризький простір у творчості сучасних українських письменників: спроба самоідентифікації. In: Бігун Ольга (ред.): *Ідентичність: текстуальні виміри*. Івано-Франківськ, видавець Кушнір Г. М., 27–48.

- Дудко В. 2007 Марко Вовчок у журналі «Основа»: реалії і міфи. *Спадщина: Літературне джерелознавство. Текстологія* 3, 7–56.
- ЗАСЕНКО О. 1964 *Марко Вовчок. Життя, творчість, місце в історії літератури*. Київ, Вид-во АН УРСР.
- ЗЕРОВ М. 2007 *Українське письменство XIX ст. Від Куліша до Винниченка: Лекції, нариси, статті*. Дрогобич, Відродження.
- НАСНКО М. 2005 *Художня література України. Від міфів до реальності*. Ч. 1. Київ, Просвіта.
- ОГОНОВСЬКИЙ О. 1893 *Історія літератури руської*. Ч. 3, відд. 2. Львів, Наукове Товариство ім. Шевченка.
- ПАВЛИЧКО С. 2002 *Три долі: Марко Вовчок в українській, російській та французькій літературі*. Київ, Факт.
- ПЕТРОВ-ДОМОНТОВИЧ В. 1930 *Романи Куліша*. [on-line] <https://osvita.ua/school/literature/p/81444> [3-01-2025]
- ФРАНКО І. 1955 Марія Маркович (Марко Вовчок). Посмертна згадка. In: *Франко Іван: Іван Франко. Твори в 20-ти томах*. Т. 17. Київ, Державне видавництво художньої літератури, 444–447.
- ШЕВЧЕНКО Т. 2003 *Зібрання творів. Поезія 1847–1861*. Т. 2. Київ, Наук. думка.
- PAVLYSHYN Marko 2013 Normalising a Ukrainian Intellectual Identity in the Nineteenth Century: The Role of Marko Vovchok (1833–1907). *Australian and New Zealand Journal of European Studies* 5, 2, 61–70.

OKSZANA TASKOVICS

Department of Ukrainian Studies, Institute of Slavonic and Baltic Philology,
Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University, Budapest, Hungary

The image of a woman in the cycle of novels *Letters from Paris* and *Excerpts from Letters from Paris* by Marko Vovchok

Marko Vovchok became the founder of Ukrainian feminist literature. On the one hand, this is connected with her biography, and on the other hand, with the ideas of female emancipation that were widely discussed in Western Europe at the time. In this article, we will consider both issues and analyze the characteristic features of typical female characters in Marko Vovchok's cycle of novels *Letters from Paris* and *Excerpts from Letters from Paris*. The aim of the study is to prove the thesis of the presence of the evolution of a woman's inner world in these images, as seen by the author.

The novels were written by Marko Vovchok in an epistolary style. They reflect her thoughts, observations, and impressions of life in Paris. She describes everyday life, morals, problems, and social phenomena characteristic of different groups of society at the time, sometimes drawing parallels between the lives of the French and Ukrainians. Through the prism of everyday life, the writer touches upon such global themes as social inequality and poverty, spiritual values and morality, and the problems of bourgeois society. However, one of the main motifs of the novels, in our opinion, is the fate, role and place of women in society.

In order to portray the characters as accurately as possible, the author uses a number of means of psychologizing the characters, such as a detailed description of the circumstances, observations of the characters' behavior and reactions, realistic reproduction of direct speech, first-person narration by a female narrator, etc. The above techniques are used to precisely reveal both the internal (emotional) and external aspects of the lives of the characters in the series, who are women of different age groups and social status. And this,

in turn, allows the author to draw the reader's attention to the problems of women's emancipation, a theme that is present in all of Marko Vovchok's work.

There are several typical female images. These are the images of a girl, a young woman, a lady, and an elderly woman. They are generalized, with their own problems, character traits, life circumstances, and a vision of the world. In this article, we will describe these images and analyze the worldview of each of them.

The analysis of the characters allows us to conclude that the woman in Marko Vovchok's novels is independent, intelligent, and responsible, and thanks to her strength of spirit, she is able to overcome any problems in life in order to pass on her experience to others in her later years. The author herself was a strong-willed woman and wanted to draw attention to the problem of the unequal position of women in society with her works and actively promoted the idea of emancipation in her works.

Keywords: emancipation, psychologization, female images, evolution of the image, short story, Marko Vovchok, Paris, female narrator

Open Access. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited, a link to the CC License is provided, and changes – if any – are indicated. (SID_1)